

на Лейбгвардейския конен полк, по-късно е началник на жандармерията. Жени се за Елена, дъщеря на генерал Тодор Кантарджиев. Има трима сина, офицери, участници във Втората световна война. Наградени са с ордени „За храброст“, но след завръщането си са тежко репресирани от комунистическата власт.

Майор Рачо Н. Станимиров (1911–1999) е съден в процеса срещу Никола Петков и по „конспирацията“ „Неутрален офицер“, изпратен е в ТВО „Белене“ и в затвора.

Капитан Тодор Н. Станимиров (1908–1978) завършва Военното училище и кавалерийска школа в Италия. Съден от „народния съд“ заради сражения с партизаните на Тито в Югославия. Прекарва повече от 15 години в затвори и концлагери, след което е изселен в с. Телиш, Плевенско.

Подполковник Станимир Н. Станимиров (1916–1996) е сред петимата български офицери, изпратени на обучение в Брауншвайг, Германия, които създават Парашутната дружина. Командир на рота при Стражин и Страцин, командващ дружината при Старо Нагоричене и Куманово. След завръщането от фронта е назначен за началник на подофицерската школа за парашутисти, но скоро след това е уволнен от армията и изселен в Пазарджик. Позволяват му да се върне в София чак през 1970 г.

Първи братовчед на братя Станимирови е подполковник Иван Ст. Станимиров (1906–1981), завършил инженерния профил на Военното училище. Изгражда редица мостове, пътища и жп линии. Преподавател е в железопътното училище. Служи в корпусите в Югославия и Гърция, обучава се в немска школа за щурмови пионери в Десау-Рослау. Участва в двете фази на войната като командир на инженерно-щурмова дружина в боевете при Драва и Мур и стига до град Клагенфурт в Австрия. Раняван и награден с орден „За храброст“. След войната е уволнен от армията и тормозен от властта, без право да работи.

2.2.2. Свидетелство на Рачо Станимиров за комунистическия съд⁵⁸

„Участвах в бойните действия на I-ва Българска армия в Унгария през 1945 г. Бях награден с орден „За храброст“. След края на войната се завърнах с чин майор на мирновременната си служба във Военното министерство, в Генералния щаб. По това време по-голямата част от офицерите поддържаха становището за аполитичността на войската, както това

⁵⁸ Полковник Рачо Станимиров. Източник: stanimer.blogspot.com, 14 август 2008.

беше до „Девети“. Нашата малка група от Щаба на войската споделяше тази идея и започнахме да убеждаваме приятели и познати офицери да не участват в никакви политически групировки като БКП, БЗНС, ОФ, както и в съществуващия „Военен съюз“. Всички тези партии, особено БКП, проявяваха изключителен стремеж да вербуват сред нашите среди свои съмишленици и членове. Нашата група в Щаба на войската включваше четирима души, по-късно към нея се присъедини и запасният генерал Иван Попов, до 9 септември 1944 г. заместник-началник щаб на войската, един от най-просветените офицери. При служебни пътувания в провинцията се срещаме с офицери от щабове и от строевите поделения и ги посвещавахме в нашата идея.

През лятото на 1946 г. започнаха масови уволнения на офицери... За да се обясни пред Съюзната контролна комисия и пред българската общественост, защо се извършват тези уволнения, започнаха изкуствено скалпени процеси и арести на офицери с обяснението, че те се организират за свалянето на комунистическата власт. Генерал Вранчев, началник на РО в щаба на войската, бе истинския създател и организатор на тези процеси. Най-напред започна процесът в Сливенския гарнизон, почти по същото време започна и процесът срещу нашата група в София. Него вранчевци нарекоха „Неутрален офицер“⁵⁹ поради неутралното ни отношение към политическите партии. Фактически от нас не бе осъществена никаква престъпна дейност. Поради това нашите показания, диктувани от тези убийци – Вранчев и неговите помощници Починков, Косев и следователите Аврамов, Владов и др., се изтръгваха с нечовешки репресии, мъчения и убийства. В Сливенския затвор по време на следствието беше умъртвен полковник Чавдаров, началник щаб на 3-та дивизия. В София адютантът на военния министър подполковник Стоян Златев и подполковник Георгиев не издържаха на инквизициите и починаха. Други, като майор Вл. Тенев, излязоха от следствието с психически разстройства. Лично аз от удар с дърво (крак на стол) получих спукване на прешлен на гръбначния стълб. Тези изключителни садисти не се спираха пред нищо за да изтръгнат фал-

⁵⁹ И. Попов, А. Смолянов, К. Петров, П. Жечев и Р. Станимиров са обвинени като организатори и ръководители на „Неутрален офицер“. Общият брой на обвиняемите е 28 души. Подведените под съдебна отговорност офицери са високообразовани военни специалисти, с изявени интелектуални и нравствени качества, със значителен строеви, щабен и боен опит. Един от тях е генерал, 11 души са подполковници, 10 – майори, и 6 – капитани. По време на задържането им 14 души работят в Щаба на войската, четирима – в дивизионни щабове, трима са преподаватели във Военната академия, един е на разположение след завръщането си от Виена, където е бил военен консул, останалите са преминали в запаса. 23 души живеят и работят в София, двама в Плевен, двама във Варна, и един в Русе.

пиви показания от нас. От утризения на съвестта някои, като следователят Аврамов, полудяха и умряха. Мъчителният следствен ад продължи от 29 август 1946 г. до средата на февруари 1947 г., когато бяха произнесени присъдите. Осъдиха ме на 15 г. строг тъмничен затвор, който изтърпях за 8 години и 9 месеца.“

В затвора върху него започва натиск да стане доносител на Държавна сигурност и да свидетелства, че чрез полковник Борис Гергов е свързал „Неутрален офицер“ с Никола Петков, който да бъде обвинен, че е подбудител за създаването на „конспирацията“. Отказва категорично и така отпада едно от коварните обвинения към Никола Петков. В съдебната зала, където е призован като прокурорски свидетел срещу опозиционния лидер, е изгонен от залата от прокурора Патронов, защото „пречел на процеса“.

Рачо Станимиров преминава през всички мъки и издевателства на комунистическите затвори в София, Сливен, Стара Загора и концлагера в Белене, където след години неизвестност среща брат си Тодор. Освободен е на 11-ия рожден ден на сина си Никола, когото е видял за последно двегодишен.

След това Рачо Станимиров работи в цех за бетонни изделия, става стругар, по-късно и печатарски работник. След демократичните промени му е присъдено званието полковник. Почива на 87-годишна възраст през 1999 г.

2.3. Юристите, държавните и общинските служители

Сериозно представителство в ТВО „Белене“ имат и адвокатите със заличени права, които също са причислени от режима към категорията „бивши хора“. През концлагера преминават адвокатите Жоро Топалов от Сливен, Кирил Попов от София, Минко Райковски от Троян, Христо Каркъмов от село Дъбене, Пловдивско, Георги Чавков от Нова Загора, Колю Ковачев и Тодор Лалчев от София, както и Димитър Цветков, също от столицата, адвокат на лидера на опозиционния БЗНС „Никола Петков“ в монтирания политически процес срещу него през 1947 г., и много други⁶⁰.

⁶⁰ Имената на адвокатите са посочени в книгата „Горчиви истини“ – свидетелства за комунистическите репресии, включваща „Стенания от мрака“, разказ на бившия лагерист Куни Кунев, въдворен в „Белене“ (1950–1953). Център за подпомагане на хора, преживели репресии – АСЕТ, 2003 г.